

Franta

scriere și documentare

**David Abram, Ruth Blackmore, Brian Catlos, Hugh
Cleary, Samantha Cook, Ella Davies, Jan Dodd,
Marc Dubin, Donald Eastwood, Mike Kielty,
Alexander Larman, James McConnachie, Kate
Turner, Neville Walker, Greg Ward și Lucy White**

Libris.ro
Respect pentru oameni și cărți

Cuprins

Secțiunea color 1

Introducere	6
Destinații recomandate	8
Perioade recomandate.....	11
30 de lucruri care nu trebuie ratate	14

Informații practice 25

Sosirea în Franța.....	27
Mijloace de transport	33
Cazare	41
Ce mâncăm și ce bem	45
Mass-media	49
Festivaluri	50
Sporturi și activități în aer liber..	52
Cumpărături	57
Informații de călătorie	58

Zone geografice 69

1 Paris și împrejurimile	71
2 Regiunea de nord.....	187
3 Alsacia și Lorena.....	255
4 Normandia	297
5 Bretania	361
6 Loara.....	433
7 Burgundia	499
8 Poitou-Charentes și coasta Atlanticului	547
9 Limousin, Dordogne și Lot.....	607
10 Munții Pirinei	675
11 Languedoc	757
12 Masivul Central	811

13 Munții Alpi și Franche-Comté	863
14 Valea Ronului	927
15 Provence.....	953
16 Coasta de Azur	1021
17 Corsica	1095

Contexte 1153

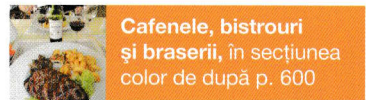
Repere istorice.....	1155
Artă	1177
Arhitectură	1190
Cinematografie	1197
Cărți.....	1209

Limba franceză 1215

Pronunție	1217
Expresii utile	1218
Termeni gastronomici.....	1222
Glosar	1230

Index 1231

Informații editoriale 1247

Cafenele, bistrouri și braserii, în secțiunea color de după p. 600

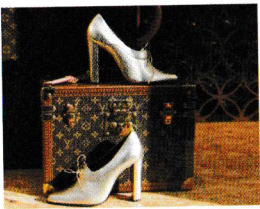
Franța festivă, în secțiunea color de după p. 600

Introducere

Franta

Franta prezintă o diversitate atât de uimitoare, încât nu ar ajunge o viață întreagă pentru a o descoperi în întregime. Peisajele variază de la coastele dantelate ale Bretaniei și colinele calcaroase din Provence, la defileele Pirineilor și golfurile în formă de semilună ale Corsicai; de la văile bogat împădurite din Dordogne și pajiștile domoale din valea Loarei până la piscurile înghețate ale Alpilor. Fiecare regiune lasă o impresie diferită, având propriul stil arhitectural, o bucătărie specifică și un dialect al său. Deși cuvântul *pays* se referă la întreaga țară, oamenii își desemnează de obicei regiunea prin sintagma *mon pays* (țara mea), iar acest sentiment puternic al identității regionale a supraviețuit, în pofida secolelor de guvernare centralizată, de la Ludovic XIV până la Charles de Gaulle.

În Franța, industrializarea s-a produs relativ târziu. De aceea, milioanele de locuitori din orașe consideră că țara lor este una rurală. Importanța pământului se reflectă în întreaga cultură franceză, manifestându-se în aspecte cum ar fi mândria regională pentru bucătăria locală sau determinarea cu care statul apără subvențiile europene pentru agricultură. Trăsătura cea mai puternică a **zonelor rurale** ale Franței este probabil sentimentul de spațiu. Există zone imense de pădure și teren neamenajat, nelocuit și, departe de centrele urbane, sute de orașele și sate s-au schimbat lent și firesc de-a lungul timpului, păstrând intacte casele și străzile vechi, ce au devenit treptat parte

▼ Mâslini, Corsica

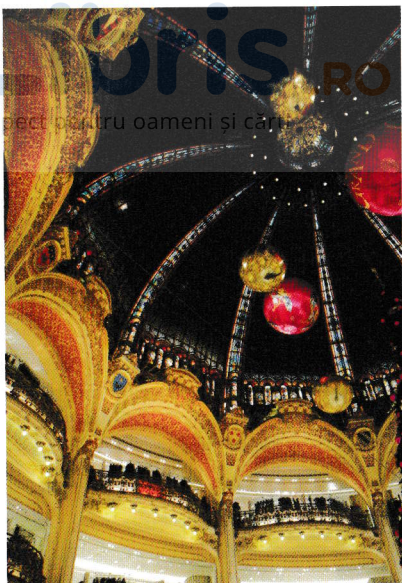

a peisajului natural, la fel ca râurile, dealurile și câmpiile.

Deși aceste imagini exprimă o liniște pastorală, istoria Franței a fost zbuciumată. Timp de peste o mie de ani, țara s-a aflat în avangarda dezvoltării europene, iar bogăția și experiența pe care le-a acumulat sunt vizibile pretutindeni în varietatea uimitoare a **locurilor care merită vizitate**, de la picturile rupestre preistorice din Dordogne și monumentele romane din sud, până la catedralele gotice ale nordului, castelele Loarei și arhitectura modernă și inovatoare a marilor proiecte (*grands projets*) din Paris. Această moștenire istorică și culturală, **patrimoniul** (*la patrimoine*), acoperă o suprafață atât de vastă, încât și cea mai scurtă vizită lasă turistului o impresie puternică despre trecutul Franței.

Franta în date

- Cu o suprafață de 547 000 km², Franța este a **doua țară ca mărime** din Europa; populația sa de circa 60 de milioane de locuitori este depășită doar de cea a țărilor vecine, Germania și Marea Britanie.
- Aflată în prezent la a Cincea Republică, Franța are o **tradiție republicană laică** încă de la Revoluția din 1789. Majoritatea populației este romano-catolică, la care se mai adaugă o minoritate musulmană însemnată, de 5–10%.
- Țara este **guvernată** de un președinte ales prin vot direct și de un parlament bicameral. În calitate de putere nucleară și membru G8 și deținând un loc permanent în Consiliul de Securitate al ONU, Franța are o puternică influență pe plan mondial.
- **Produsul Intern Brut anual** pe cap de locuitor este de circa 30 000 \$, Franța fiind una dintre țările bogate ale lumii. Șomajul este totuși o problemă permanentă, atingând chiar 9%. Impozitele sunt mari, circa 45% din PIB, dar și sumele alocate protecției sociale sunt mari, circa 30%.
- Franța este **cea mai populară destinație turistică** din lume, cu aproximativ 75 de milioane de turiști anual.

▲ Galerile Lafayette, Paris

țara. Inevitabil, pe primul loc se află fabuloasele expoziții de arte frumoase din Paris, oraș care i-a adăpostit și inspirat pe unii dintre cei mai buni și mai creativi artiști din ultimul secol și jumătate, atât francezi (Monet sau Matisse), cât și străini, cum ar fi Picasso sau Van Gogh.

Există nenumărate opțiuni de a petrece o vacanță în Franța: un oraș, o regiune, un râu, un masiv muntos, gastronomia, catedralele, castelele. Tot acest spațiu deschis oferă ocazii pentru activități în aer liber: drumeții, canoe, ciclism, schi și navigație. Dacă preferați agitația urbană (cluburi, magazine, modă, film, muzică), marile orașe sunt alegerea cea mai potrivită.

Destinații recomandate

Este simplu să călătoriți prin Franța. Pretutindeni găsiți restaurante și hoteluri, multe dintre ele relativ ieftine comparativ cu alte țări vest-europene dezvoltate. Serviciile feroviare sunt eficiente, ca și rețeaua rutieră, în special autostrăzile (cu plată), iar cicliștii sunt foarte admirați și încurajați. Informațiile sunt bine organizate și disponibile la birourile de turism din întreaga țară și la organizațiile specializate pentru drumeții, ciclism, camping etc.

Datorită importanței acestor tradiții, statul francez luptă pentru păstrarea și dezvoltarea culturii naționale probabil mai mult decât orice altă țară din lume. La fel fac și companiile private, care caută să perpetueze tradițiile franceze din domenii diverse, cum ar fi *haute couture*, ceramică și, desigur, gastronomie. Rezultatele acestor eforturi se văd și în sprijinul acordat artelor, în special cinematografeiei, precum și în bogatele și inovatoarele muzee și galerii.

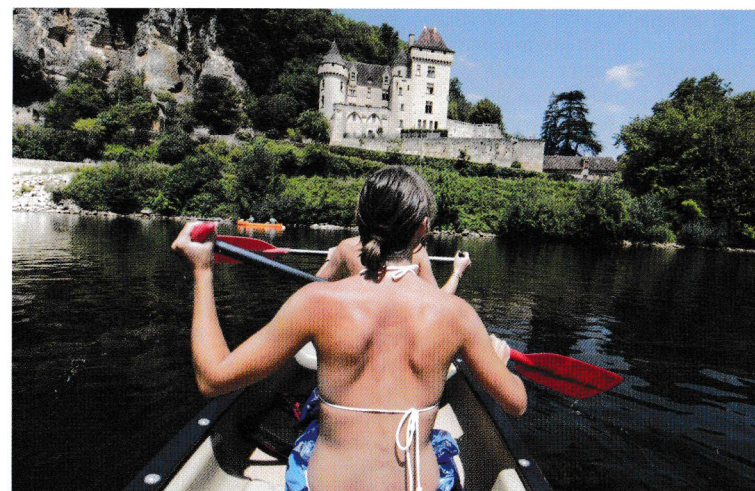
De la istoria colonială la tehnicile de pescuit, de la proiectarea de aeronave la textile și de la păstoria nomazi la manichiură, aceste colecții se găsesc în toată

În ceea ce privește destinațiile specifice, **Parisul** este, desigur, centrul cultural cel mai important, cu impresionantele sale clădiri și aleile lăturalnice pitorești, cu arta, viața de noapte modernă și diversitatea sa etnică. Însă și **marile orașe de provincie**, cum ar fi Lyon, Bordeaux, Toulouse, Marsilia, se întrec în prestigiu artistic, supremație în sport și idei inovatoare de atragere a vizitatorilor.

Totuși, pentru cei mai mulți, caracterul unic al regiunilor (și, nu în ultimul rând, bucătăria acestora) reprezintă elementul definitoriu al călătoriei. Puțini turiști rămân un timp mai îndelungat în **nordul** industrializat, cu relief de câmpie, dar unde există catedrale frumoase și orașe animate care dau culoare zonei. O imagine asemănătoare o oferă **Alsacia și Lorena**, unde influențele germane sunt puternice, mai ales în domeniul culinar. Pe coasta nordică dinspre Atlantic, **Normandia** are o moștenire bogată de catedrale, castele, câmpuri de luptă și plaje, și o bucătărie la fel de bogată, cu sosuri pe bază de smântână. Spre vest, **Bretania** este renumită pentru influențele celtice, frumoasa linie de coastă, siturile preistorice și fructele de mare, în timp ce **valea Loarei**, până către Paris, este vestită pentru peisajul domol și fertil și minunata paradă de castele. Mai departe, spre est, văile înverzite ale **Burgundiei** adăpostesc o bogăție de biserici în stil romanice, iar vinurile și mâncarea sunt printre cele mai bune din Franța.

Alte biserici romanice marchează traseele pentru pelerini prin zona rurală **Poitou-Charentes** și apoi spre sud, la **Bordeaux**, pe coasta Atlanticului,

Sute de orașele și sate care s-au schimbat lent de-a lungul timpului sunt parte a peisajului natural, la fel ca râurile, dealurile și câmpiile.

▲ Canotaj, Dordogne

regiune ale cărei vinuri rivalizează cu cele din Burgundia. În interiorul continentului, mulțimile de turiști iau cu asalt cheile, siturile preistorice și satele fortificate pitorești din **Dordogne** și **Limousin**, atrași fiind și de preparatele din găscă sau rață cu trufe ale bucătăriei din Périgord. Spre sud, grandiosul lanț muntos al Pirineilor se aliniază cu frontiera spaniolă, de la Țara Bascilor, înspre Atlantic, până la pământurile catalane din **Roussillon**, la Marea Mediterană. Aici există trasee grozave pentru drumeții și piste de schi, iar la cele două capete plajele sunt spectaculoase. Continuându-se pe coasta Mediteranei,

Marile orașe de provincie – Lyon, Bordeaux, Toulouse, Marsilia – concurează acum cu capitala și între ele pentru prestigiu în artă, supremație în sport și idei inovatoare în atragerea vizitatorilor.

Languedoc oferă peisaje dramatice, orașe medievale și castele ale catarilor, precum și alte plaje încântătoare.

Masivul Central, situat în centrul țării, este nedevelopat și puțin vizitat, dar nu mai puțin

frumos, cu fluviile, pădurile și munții vulcanici sălbatici din **Auvergne**. **Alpii** reprezintă, desigur, o zonă de schi de primă clasă, dar pot fi explorați și la pas, datorită rețelei de poteci marcate. La nord, munții **Jura**, acoperiți de păduri, oferă la rândul lor numeroase posibilități de activități în aer liber. **Provence** se întinde de la munții Alpi până la Mediterană și regiunea

Ce mâncăm și ce bem

Puterea și influența culturii franceze este evidentă în literatură, vestimentație, politică și cinematografie, însă cel mai mult se resimte în domeniul culinar. În Franța, un picnic poate însemna o simplă baghetă cu coajă crocantă însoțită de un vin roșu ieftin sau un festin gastronomic de mezeluri și salate, ce poate fi cumpărat de la orice mezelărie. Orice ați alege, fiți siguri că veți avea parte de o masă delicioasă. Același lucru este valabil și pentru masa în oraș, fie că aceasta înseamnă o friptură cu cartofi prăjiți la o braserie de gară, un meniu fix preparat cu dăruire într-un restaurant de provincie, cu cele mai cunoscute specialități locale, ori cele mai rafinate preparate ale unui bucătar parizian.

Există o varietate nesfârșită de brânzeturi, prăjituri și plăcinte asortate, precum și vinuri, nu doar cele din vestitele podgorii din Bordeaux, Burgundia sau Champagne. Fie că alegeți un soi local bun ori vă tentează vreo specialitate regională puțin cunoscută, nu ezitați niciodată să cereți câteva sfaturi; majoritatea francezilor sunt adevărați entuziaști, întotdeauna gata să îi convertească pe neinițiți.

▶ Plajă, La Grand Motte, Languedoc

pare să le aibă pe toate: ruine romane, sate pitorești, podgorii și câmpuri de levănțică, pe lângă mulțimile de vizitatori. Bucătăria este la fel de diversificată, cuprinzând fructe, măslină, plante aromatice, fructe de mare, miel și un accent neobișnuit pus pe legume. De-a lungul coastei provenșale, plajele, orașele și stațiunile moderne de pe **Coasta de Azur** formează un fel de zâmbet gigantic, care se întinde de la **Marsilia**, un oraș sărăcăcios, dar vibrant, până la stațiunile luxoase de pe Rivieră din Nisa și Monaco. Însă, pentru plaje cu adevărat fabuloase, îndreptați-vă spre insula **Corsica**, locul de naștere al lui Napoleon, ținut al culturii și bucătăriei italiene și al unor sculpturi neolitice fascinante.

Perioade recomandate

Cel mai important factor în alegerea perioadei de călătorie în Franța este chiar turismul. Întrucât majoritatea francezilor își fac vacanța în propria țară, se recomandă să evitați principalele **perioade de vacanțe ale francezilor** – de la jumătatea lunii iulie până la sfârșitul lunii august. În acest interval, aproape întreaga țară se oprește, mai puțin industria turismului. De exemplu, s-ar putea să vă plimbați 1 km, poate chiar mai mult, prin Paris, căutând o brutărie deschisă, iar orașul pare uneori părăsit de toată lumea, cu excepția turiștilor. Prețurile în stațiuni cresc și de

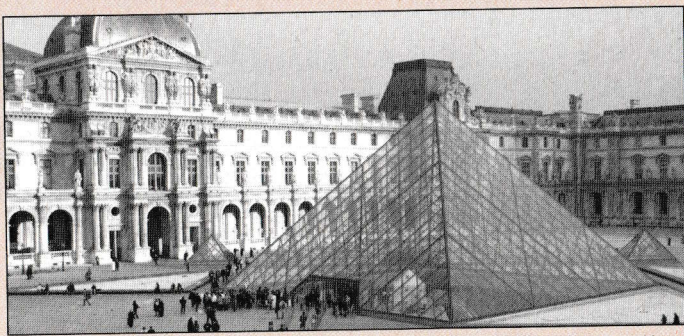
1	Paris și împrejurimile.....	71
2	Regiunea de nord.....	187
3	Alsacia și Lorena.....	255
4	Normandia.....	297
5	Bretania.....	361
6	Loara.....	433
7	Burgundia.....	499
8	Poitou Charentes și coasta Atlanticului.....	547
9	Limousin, Dordogne și Lot.....	607
10	Munții Pirinei.....	675
11	Languedoc.....	757
12	Masivul Central.....	811
13	Munții Alpi și Franche-Comté.....	863
14	Valea Ronului.....	927
15	Provence.....	953
16	Coasta de Azur.....	1021
17	Corsica.....	1095

1

Paris și
 împrejurimile

- * **Sainte-Chapelle** Vitraliile uimitoare ale bisericii Sainte-Chapelle sunt printre cele mai frumoase exemple ale artei gotice franceze. **Vezi p. 94**
- * **Musée Jacquemart-André** Cândva reședința somptuoasă a unui cuplu înstărit din Al Doilea Imperiu, cuprinde capodopere ale unor maeștri italieni, olandezi și francezi. **Vezi p. 98**
- * **Luvru** Unul dintre cele mai mari muzee ale lumii, cu colecții ample de picturi franceze și italiene și din Egiptul antic, Imperiul Roman și Grecia. **Vezi p. 100**
- * **Marais** Cel mai animat și atractiv cartier al orașului, caracterizat prin străduțe înguste, conace renaștentiste superbe și baruri la modă. **Vezi p. 109**
- * **Jardin du Luxembourg** Loc de întâlnire pentru bătrânei, copii, studenți și cupluri, aceste grădini surprind căldura Parisului. **Vezi p. 123**
- * **Palais de Tokyo** Structura extraordinară din anii 1930 găzduiește două dintre spațiile artistice cele mai captivante ale Parisului. **Vezi p. 130**
- * **Musée Rodin** Sculpturile intense ale lui Rodin, expuse în casa sa din sec. 18, creează un efect puternic. **Vezi p. 134**
- * **Puces de St-Ouen** Chiar dacă în prezent nu mai este nici pe departe un simplu târg, semănând mai degrabă cu un megaimperiu al antichităților, piața St-Ouen este un loc minunat pentru o relaxare de weekend. **Vezi p. 140**

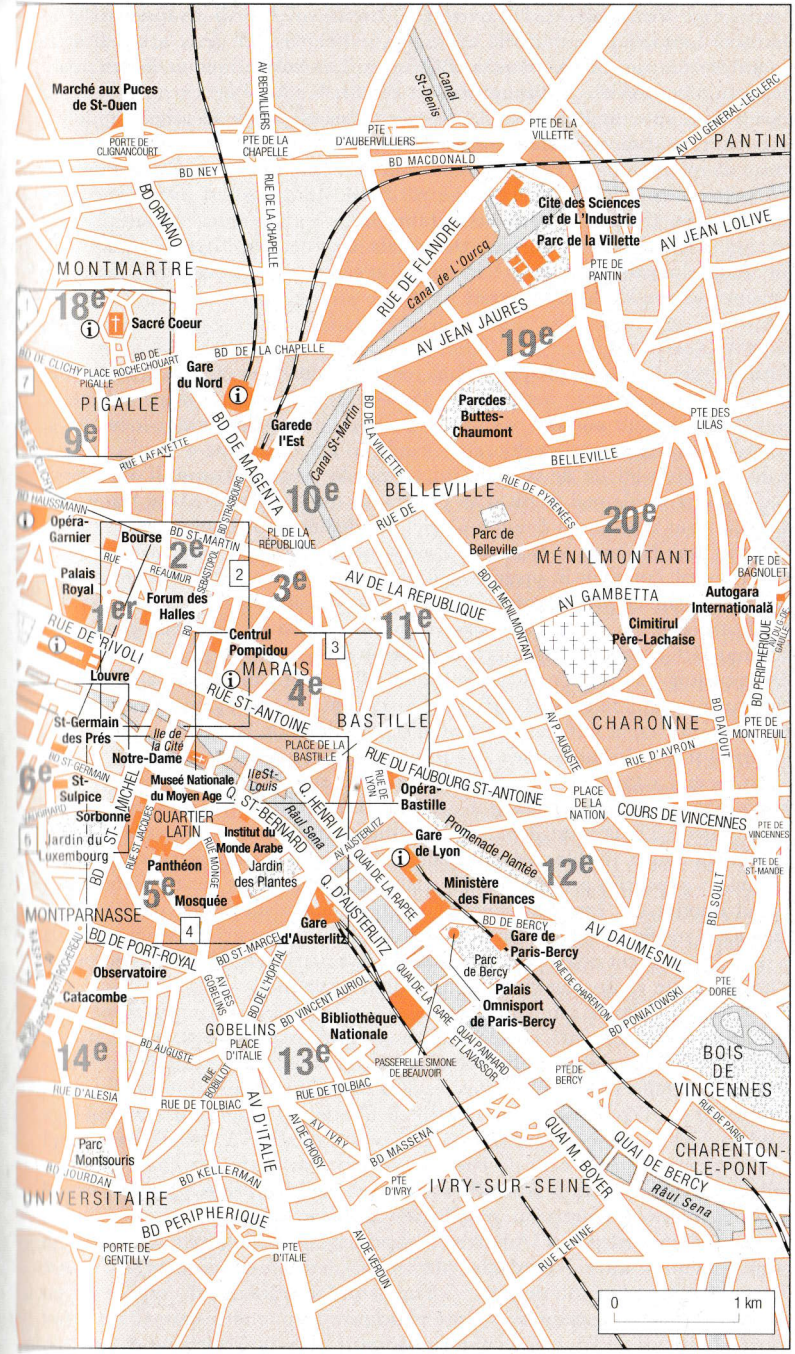

▲ Muzeul Luvru

Paris și împrejurimile

Considerat multă vreme un etalon al stilului, Parisul este probabil cel mai strălucitor oraș din Europa. Reputația orașului de magnet al scriitorilor, artiștilor și disidenților dăinuie și azi, Parisul rămânând în fruntea vieții intelectuale, artistice și literare occidentale. În același timp, contribuția culturală a numeroasei sale populații de imigranți, în special din Algeria și din Africa Centrală și de Vest, a dus în ultimele decenii la o transformare socială nemaiîntâlnită. Deși astfel de contradicții și contraste pot reprezenta realitatea oricărui oraș, acestea formează caracterul Parisului: gândiți-vă la străduțele și aleile înguste din Cartierul Latin și Montmartre, puse alături de perspectiva monumentală asupra Palatului Luvru și a cartierului La Défense; multitudinea de piețe și arcade pietonale în stil vechi, în comparație cu complexele comerciale subterane uriașe din Montparnasse, Luvru și Les Halles; sau obsesia de a restitua clădiri vechi și de a crea lucrări de arhitectură de ultimă generație, lângă bătrânele care încă mai calcă rufe de mână în spălătoriile din Auteil.

Plăcerile cele mai tangibile și imediate ale Parisului se regăsesc în viața sa de stradă și de-a lungul malului și podurilor de pe râul Sena. Puține orașe pot face concurență cafenelelor, barurilor și restaurantelor care străjuiesc fiecare stradă și bulevard, iar dispunerea compactă a orașului vă permite să simțiți atmosfera specifică a fiecărui *quartier* în parte. Vă puteți deplasa cu ușurință, chiar și pe jos, din cartierul **Montmartre**, liniștit, cu atmosferă de orașel, și din **Cartierul Latin** până la centrele comerciale aglomerate de la **Bourse** și **Opéra-Garnier** sau la vilele aristocratice din **Marais**. Lipsa spațiilor deschise din oraș este compensată de paradisuri neașteptate precum **Mosque, Arènes de Lutèce** sau **Place des Vosges** și de curțile caselor grandioase, precum **Hôtel de Sully**. Căările acoperite cu pietriș și frumusețea convențională a parcului **Tuileries** creează fundalul pentru suprema promenadă pariziană de duminică, în vreme ce insulele și cheiurile de pe Malul Stâng și Malul Drept ale **râului Sena** și cele două parcuri splendide ale Cartierului Latin, **Luxembourg** și **Jardin des Plantes**, sunt locuri perfecte pentru hoinăreală. Spiritul arhitectural al Parisului stă în străzile și bulevardele elegante, a căror construcție a început în sec. 19, în vremea baronului Haussmann. Conacele care se înalță de ambele părți sunt grandioase și, în același timp, perfect umane ca scară, un triumf al planificării urbane dovedit de faptul că atât de multe au rămas locuite până în prezent. Deasupra acestor clădiri armonioase se ridică monumentele mai arogante, care definesc capitala franceză. Vreme de secole, stilul predominant a fost cel clasic impunător, cu opere de artă minunate precum **Luvrul, Panteonul** și **Arcul de Triumf**, dar, în ultimul secol, matrița arhitecturală a fost distrusă în mod repetat printr-o succesiune de structuri ambițioase, farmecul industrial al **Turnului Eiffel** sau al **Centrului Pompidou** contrastând cu arta de sticlă, aproape

spirituală, a **Piramidei** de la Luvru și cu **Institutul Lumii Arabe**. Parisul se remarcă totodată prin muzeele sale – peste 150, variind de la uriași ai artei mondiale, precum Luvru, **Musée d'Orsay** și Centrul Pompidou, la nestemate mai puțin cunoscute, cum sunt muzeele Picasso, Rodin și cel evreiesc – și prin diversitatea **spectacolelor** pe care le oferă. Parisul este o adevărată capitală a **cinematografiei**, cu numeroase filme ce rulează în versiunea originală. Și, cu toate că rockul francez este cunoscut ca fiind îngrozitor, acesta este compensat de calitatea **muzicii** contemporane pariziene, de la **jazz** și **avant-garde** la muzică **vest-africană** și **acorduri arabe** – amestecul cultural vibrant plasează Parisul în fruntea scenei **muzicii mondiale**. **Concertele clasice** – desfășurate în cadre arhitecturale minunate, în special în capele și biserici – au loc frecvent, iar unele dintre ele sunt cu intrare gratuită.

Puțină istorie

Istoria Parisului a conspirat la crearea sentimentului că orașul se află la distanță și chiar că este superior restului țării. Până astăzi, tot ce există în afara capitalei este cunoscut sub numele comun de *province* – provincie. Primii locuitori ai orașului, **parizii**, un trib celtic, s-au stabilit în sec. 3 î.Hr. pe o insulă: Lutetia, care este probabil Île de la Cité din vremurile noastre. **Romanii** au cucerit orașul două secole mai târziu și au preferat ca loc de așezare Malul Stâng, mai familiar prin relieful său deluros. Orașul lor, denumit tot Lutetia, s-a dezvoltat în jurul dealului unde se află astăzi Panteonul.

Acest deal, cunoscut în prezent sub numele de Montagne Ste-Geneviève, își datorează numele primei patroane spirituale a Parisului, care, potrivit legendei, a salvat orașul din fața armatei prădătoare a lui Attila în 451, prin sfințenia sa exemplară. Cincizeci de ani mai târziu, **Geneviève** l-a convertit la creștinism pe alt invadator: Clovis I, conducătorul unor triburi germanice, care a încercat să transforme orașul în capitala regatului său. Dinastia Merovingiană, fondată de el, s-a destrămat rapid sub conducerea fiului său, Childéric II.

Parisul și-a recăpătat puterea abia în vremea lui **Hugues Capet**, Conte de Paris. Acesta a fost ales rege al Franței în 987, deși, la aceea vreme, teritoriul stăpânit de el era doar ceva mai mare decât Île de France, regiunea care înconjoară Parisul. De la acest debut nesigur, monarhii francezi și-au extins treptat stăpânirea asupra rivalilor feudali, centralizând puterea administrativă, juridică, financiară și politică pe măsură ce îi cucereau, atât de mult încât oricine dorea să aibă influență, expunere publică și credibilitate, indiferent de domeniu, trebuia să se afle în Paris – lucrurile stau la fel și în prezent. Influența culturală a orașului a crescut odată cu **universitatea**, înființată în 1215, Parisul devenind rapid un mare centru european pentru studii academice.

Războaiele și bolile care au marcat sec. 14 și 15 au lăsat Parisul în ruină și pe jumătate abandonat, însă, cu sprijinul casei regale, orașul și-a revenit constant. În timpul **Războaielor Religioase**, capitala a rămas ferm catolică, dar loialitatea parizienilor față de tron a fost pusă la încercare în timpul revoltelor de la jumătatea sec. 17, cunoscute sub numele de fronde, în timpul cărora tânărul rege Ludovic XIV a fost nevoit să fugă din oraș. Probabil că această experiență traumatizantă a stat la baza deciziei din 1670 a regelui de a-și muta curtea în palatul nou, imens, de la **Versailles**. Parisul a suferit în lipsa curții regale, cu toate că în oraș se construiau grandioasele clădiri în stil baroc.

Parizienii, atât deputații Adunării Naționale, cât și mulțimile de sanculoți, s-au aflat în fruntea **Revoluției**, dar mulți dintre noii cetățeni au salutat întoarcerea la ordine sub domnia lui Napoleon I. Împăratul a decorat orașul cu numeroase monumente, extravagante neoclasiche menite să îi sporească măreția personală: Arcul de Triumf, Arcul Caruselului și Biserica Madeleine. A înființat,

de asemenea, Grandes Écoles, universități pentru elita de administratori, ingineri și profesori ai țării. La căderea Imperiului, în 1814, Parisul a fost salvat de la distrugere de către arhitectul-diplomat Talleyrand, care a înmănat orașul rușilor, fără ca vreun foc de armă să fie tras. Naționaliștii se plâneau că ocupația a continuat până în vremea Restaurăției, pe măsură ce orașul devenea din nou terenul de joacă al bogaților Europei, destinația turistică supremă.

Cel mai mare șoc al structurii orașului s-a produs sub conducerea lui Napoleon III. Acesta a terminat lucrările la Luvru, reconstruind o mare parte a fațadei, dar Prefectul de Sena, **baronul Haussmann**, a fost cel care a transformat cu adevărat orașul, doborând mahalalele pentru a crea bulevarde largi, ce puteau fi controlate cu ușurință de către trupele cu arma la umăr – acestea nu au putut împiedica însă **Comuna din 1871**. În procesul de dărâmare a mahalalelor, Haussmann a creat estetica pariziană unică, ce dăinuie până în zilele noastre, cu bulevarde lungi geometrice, străjuite de rânduri întregi de case burgheze cenușii. Pe aceste bulevarde au defilat **trupele naziste** în iunie 1940, urmate de trupele aliate, conduse de generalul Leclerc, în august 1944.

Deși protestele violente de stradă încă reprezintă o trăsătură a vieții pariziene moderne – cea mai cunoscută a avut loc în **mai 1968**, când studenții au năvălit pe străzile Cartierului Latin –, protestatarii tradiționali au fost împinși în zonele industriale din suburbii sau în orașele-satelit deprimante, împreună cu populația slab deservită de imigranți. Numeroși parizieni privesc integrarea economică și culturală a acestor comunități drept cea mai mare provocare actuală, atât în Paris, cât și în restul țării existând un puternic curent **rasist**.

Orașul continuă să se extindă, însă birourile înlocuiesc treptat apartamentele din centru, chiar și în acest oraș idilic. **Locuințele** rămân o problemă – este foarte dificil să găsești un apartament în Paris. Totuși, zonele dărăpănate, în special în partea de est și de nord, sunt reconstruite treptat, iar noile centre de dimensiuni mari, cum ar fi La Défense și Paris Rive Gauche, reprezintă o mărturie a vitalității vieții comerciale a orașului.

Interesele comerciale și burgheze – ca să nu mai vorbim de cele ale familiei și prietenilor primarului – au prosperat sub conducerea lui **Jacques Chirac**, primar al Parisului între 1977–1995, și a succesurii acestuia, Jean Tiberi, dar în martie 2001 un politician socialist, Bertrand Delanoë, a preluat conducerea. A fost pentru prima dată după Comuna din 1871 când Stanga controla Parisul și prima dată când orașul a avut ca primar un homosexual declarat. Delanoë a promis să redea viața Parisului, ocupându-se de problema traficului, creând spații verzi noi și luptând împotriva „muzificării” orașului. Până în prezent însă, cele mai vizibile proiecte au fost cele mai populiste și mai superficiale: „Paris Plage” a transformat numeroase cheiuri de pe Sena în plaje pe timp de vară, în timp ce „Nuit Blanche” îi ține pe parizieni treji întreaga noapte, cu manifestări artistice și culturale în tot orașul.

Sosire

Numeroși turiști britanici ajung în Paris cu Eurostar la gara centrală **Gare du Nord**, în timp ce turiștii veniți de mai departe aterizează probabil pe unul dintre cele două aeroporturi principale din Paris: Charles de Gaulle și Orly. Trenurile care vin din alte orașe ale Franței sau din Europa continentală se opresc în una dintre cele șase gări principale. Aproape toate **autobuzele** care vin în Paris – interne sau internaționale – ajung la autogara principală de pe Avenue du Général de Gaulle, Bagnolet, la marginea estică a orașului; linia de

metrou nr. 3 (din stația Gallieni) face legătura cu centrul orașului. Dacă veniți cu **mașina proprie**, nu încercați să ajungeți la destinație trecând prin oraș. Folosiți centura – *boulevard périphérique* – pentru a-l ocoli până la cea mai apropiată „poartă”: este mult mai rapid, cu excepția orelor de vârf, și mult mai ușor să conduceți, deși poate părea destul de complicat.

Cu avionul

Cele două aeroporturi internaționale principale din Paris sunt **Roissy-Charles de Gaulle** și **Orly**, ambele având legături bune până în centru. Informații detaliate în limba engleză sunt disponibile on-line la www.adp.fr. Aeroportul situat la distanță mai mare, **Beauvais**, este folosit de unele companii aeriene low-cost.

Aeroportul Roissy-Charles de Gaulle

Aeroportul Roissy-Charles de Gaulle (informații non-stop în limba engleză la ☎01.48.62.22.80), numit de obicei Charles de Gaulle și prescurtat CDG sau Paris CDG, este situat la 23 km nord-est de oraș. Aeroportul are două **terminale** principale, CDG 1 și CDG 2. Un al treilea terminal, CDG 3 (uneori numit CDG-T3), este folosit de diferite companii aeriene low-cost. Interesați-vă care este numărul terminalului de la care decolează avionul dumneavoastră la plecarea din Paris, pentru a vă urca în autobuzul bun sau pentru a coborî în gara corectă. O linie TGV face legătura între aeroport (CDG 2) și Bordeaux, Bruxelles, Lille, Lyon, Nantes, Marsilia și Rennes.

Cel mai ieftin și mai rapid mod de a ajunge în centrul orașului este cu linia de tren care deservește suburbiile, **RER B3**, uneori numită Roissy-Rail, care pleacă din sfert de oră, între ora 5 și miezul nopții; durata călătoriei este de treizeci de minute, iar un bilet costă 8,20 € un drum (nu există bilete dus-întors). Pentru a ajunge la stația RER de la CDG 1, trebuie să luați un autobuz de transfer, gratuit (*navette*), dar de la CDG 2 și CDG 3 este mai simplu să urmați traseul pietonal, deși se poate ajunge și cu autobuzul de transfer. RER oprește în stație la Gare du Nord, Châtelet-Les-Halles și St-Michel, din fiecare existând posibilitatea de transfer pe linia de metrou – biletul este valabil până la oricare dintre stațiile de metrou din centrul Parisului.

Există mai multe companii de autobuze care operează curse de la aeroport direct către centru, însă acestea sunt mai scumpe decât Roissy-Rail, iar călătoria poate dura mai mult. O alternativă mai utilă este serviciul de microbuze Blue Vans (36 € dus-întors pentru două persoane). Rezervările trebuie făcute cel puțin cu 24 de ore înainte, la ☎01.30.11.13.00, sau, pentru cele mai bune prețuri, on-line la www.paris-blue-airport-shuttle.fr/.

Taximetrele de la CDG până în centrul Parisului costă aproximativ 50 €/oră, plus un supliment pentru bagaje (1 €/bagaj), iar drumul durează 50-60 de minute. Dacă zborul dumneavoastră aterizează după miezul nopții, singurul mijloc de transport disponibil este taximetru.

Aeroportul Orly

Aeroportul Orly (informații în limba engleză zilnic între 6–23:30; ☎01.49.75.15.15), situat la distanță de 14 km de Paris, are **două terminale**, Orly Sud și Orly Ouest, legate între ele de un autobuz de transfer. Se poate merge și pe jos, distanța între ele fiind mică; Ouest (vest) este folosit pentru zboruri interne, iar pe Sud (sud) operează cursele internaționale.

Cea mai simplă metodă de a ajunge în centru este cu Orlyval, **un tren rapid** către stația RER Antony, de unde puteți lua trenurile RER B până într-una dintre stațiile centrale de RER sau metrou Denfert-Rochereau, St-Michel și

Châtelet-Les-Halles; Orlyval circulă la fiecare 4–7 minute, între orele 6:10–23 (9,30 € un drum; 35 de minute până la Châtelet). O alternativă utilă este **Orlybus**, un autobuz care vă duce direct la stația de RER, Denfert-Rochereau, pe linia D pe Malul Stâng, iar de acolo aveți conexiuni bune cu metroul; Orlybus circulă la fiecare 15–20 de minute, aproximativ între orele 6–23:20 (6,10 € un drum; aproximativ 30 de minute). **Taximetrele** fac 35 de minute până în centrul Parisului și costă în jur de 35 €.

Aeroportul Beauvais

Pasagerii companiei aeriene Ryanair aterizează pe aeroportul Beauvais (☎08.92.68.20.66, www.aeroportbeauvais.com), situat la circa 65 km nord-vest de Paris. **Autobuzele** (13 € un drum) fac transferul între aeroport și Porte-Maillot, la marginea de nord-vest a orașului, de unde puteți lua linia de metrou numărul 1 către centru. Autobuzele fac circa o oră și pleacă la 15–30 de minute de la sosirea avionului și cu 3 ore înainte de decolarea avionului, la întoarcere.

Cu trenul

Parisul are șase stații principale de tren. **Eurostar** (☎08.92.35.35.39, www.eurostar.com) are stația finală la **Gare du Nord**, pe rue Dunkerque, în nord-vestul orașului. După ce coborâți din tren, faceți stânga către metrou și RER, sau dreapta pentru taximetre (un drum până în centrul Parisului costă în jur de 10 €). Aproape de ieșirea către taximetre, coborâți pe scările rulante până la punctul de recuperare a bagajelor (*consignes*), unde se află și companii de închiriere de mașini. Două birouri de schimb valutar (nici unul cu un curs avantajos) vă dau posibilitatea să schimbați bani în gară. Gare du Nord este și punctul de sosire al trenurilor din Calais și din alte țări nord-europene.

În apropiere, **Gare de l'Est** (place du 11-Novembre-1918, 10e) deservește partea de est a Franței și Europa Centrală și de Est. Gare St-Lazare (place du Havre, 8e), deservind coasta normandă și Dieppe, este cea mai centrală, fiind situată aproape de Madeleine și Opéra-Garnier. Tot pe Malul Drept, dar spre colțul de sud-est, se află **Gare de Lyon** (place Louis-Armand, 12e), punctul de plecare al trenurilor către Italia și Elveția și al liniilor TGV către sud-estul Franței. La sud de râu, **Gare Montparnasse** (bd. de Vaugirard, 15e) este punctul terminus pentru Chartres, Bretania, coasta Atlanticului și al liniilor TGV către Tours și sud-vestul Franței. **Gare d'Austerlitz** (bd. de l'Hôpital, 13^e) deservește valea Loarei și Dordogne. **Trenuri care transportă mașini** pleacă din Gare de Paris-Bercy, un pic mai jos de Gare de Lyon, pe boulevard de Bercy, 12^e.

Orientare

Este foarte simplu să vă orientați prin Paris, întrucât centrul este relativ mic pentru o capitală și **ușor de parcurs pe jos**. Orașul propriu-zis este împărțit în douăzeci de arondismente (districte). Acestea sunt marcate pe hartă la p.74–75 și sunt incluse în adresele din tot cuprinsul capitolului. Arondismentele sunt prescurtate 1er (premier = primul), 2e (deuxième = al doilea), 3e, 4e etc.; numerotarea este destul de confuză până când vă dați seama că numerele pornesc în spirală, dinspre centru către marginea orașului.

Sena curge în formă de arc de la est la vest, împărțind orașul în două. În mijlocul Senei se află două insule, în timp ce la nord de râu se află zona comercială și aglomerată **Malul Drept** (*rive droite*). Majoritatea obiectivelor turistice ale orașului se află aici, în arondismentele centrale istorice (de la 1er la 4^e). La sud